

dr inż. Marian Wrzesień
inż. Piotr Ryszawa
Przemysłowy Instytut Automatyki i Pomiarów

MULTI-INSTANCYJNY, WIELOWĄTKOWY SYSTEM BAZODANOWY MYSQL, W ŚRODOWISKU OS FEDORA KONTROLOWANYM PRZEZ SELINUX

Zaprezentowano wieloinstancyjną implementację bazodanowego systemu MySQL w serwerze pracującym pod systemem operacyjnym Linux – Fedora Core 11, kontrolowanym przez SELinux (Secure-Enhanced Linux). Istotą i celem prezentowanego rozwiązania jest zapewnienie podwyższonego bezpieczeństwa zasobów informatycznych poprzez udostępnienie zestawu subserwerów MySQL wraz z narzędziami do ich obsługi, wykorzystanie firewalla oraz wykorzystanie nadzoru SELinux – zaawansowanego systemu bezpieczeństwa wewnętrznego serwera. Wskazane powyżej podejście jest niezależne od ustanowionych dedykowanych praw dostępu do odpowiednich zasobów serwera zdefiniowanym użytkownikom systemu. Wprowadzanie szczególnych środków bezpieczeństwa jest podyktowane coraz większą otwartością systemów, zwłaszcza w środowisku z dostępem wykorzystującym narzędzia internetowe i zdalny dostęp on-line do zasobów informatycznych. Zaprezentowano tok postępowania oraz konfigurację serwera, zapewniające współbieżny, niezależny dostęp on-line do bazy danych MySQL.

THE MULTIINSTANCE, MULTI THREAD MySQL DATABASE SYSTEM, IN THE OS FEDORA ENVIRONMENT CONTROLLED BY SELINUX

The multi-instance MySQL database implementation in server running on the OS Fedora Core 11, which is controlled by SELinux (Secure-Enhanced Linux), is presented. The essence and the purpose of the presented solution is to provide increased security of the IT resources by sharing the set of sub-MySQL servers along with tools for their maintaining, use of the firewall as well as the SELinux use of surveillance – enhanced internal security system of the server. The above mentioned approach is independent of the established rights of access to a dedicated server IT resources defined for the respective system users. Placing special security measures is dictated by an increasingly open systems, especially in an environment with access using Internet tools and remote access on-line resources. The course of action, and server configuration, providing concurrent, independent on-line access to MySQL database is presented.

1. WSTĘP

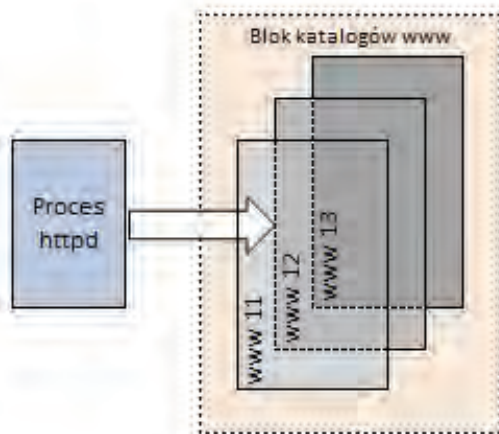
Celem opracowania wieloinstancyjnego bazodanowego systemu MySQL w serwerze pracującym pod systemem operacyjnym Linux było zapewnienie podwyższonego bezpieczeństwa systemu obejmującego zasoby informatyczne implementowanych w systemie witryn internetowych. Przyjęcie szczególnych środków bezpieczeństwa jest podyktowane coraz większą otwartością systemów, zwłaszcza w środowisku z dostępem wykorzystującym narzędzia internetowe i zdalny dostęp on-line do zasobów. Dla osiągnięcia postawionego celu zaimplementowano zestaw subserwerów MySQL wraz z narzędziami do ich obsługi, wykorzystano firewall oraz zastosowano nadzór zaawansowanego systemu bezpieczeństwa wewnętrznego SELinux serwera. Utworzenie wielu instancji polega na zwielokrotnieniu i uniezależnieniu od siebie procesów inicjowanych przez niezależne demony MySQL, we współpracy z obsługującym je demonem httpd.

2. ŚRODOWISKO SELINUX

Implementacja rozwiązania multi-instancyjnego MySQL została zrealizowana w serwerze pracującym pod systemem operacyjnym Linux, kontrolowanym przez SELinux [1, 2] (*Secure-Enhanced Linux*). SELinux to technologia, która pozwala na podniesienie poziomu bezpieczeństwa OS Linux, jako całości. Bazuje ona na koncepcji wymuszonej kontroli dostępu (MAC – *Mandatory Access Control*). Ten mechanizm zabezpieczenia nakłada restrykcję poziomą kontroli nad obiektami, sprawowaną i zwykle przez użytkowników będących właścicielami kreowanych przez nich obiektów. W przeciwieństwie do typowej kontroli dostępu DAC (*Discretionary Access Control*), określonej jedynie przez prawa dostępu do plików, czy współdzielenia zasobów (autoryzacja), MAC dodaje dodatkowe atrybuty, do wszystkich obiektów w systemie plików. SELinux definiuje tym samym tzw. kontekst bezpieczeństwa, składający się z trzech atrybutów bezpieczeństwa: tożsamości, roli i typu. Przy podejmowaniu decyzji co do dostępu, używany jest każdy z tych trzech składników kontekstu bezpieczeństwa. Zanim użytkownicy lub procesy będą mogli wchodzić w interakcje z odpowiednimi obiektami określonymi kontekstowo, muszą mieć ustanowiony właściwy kontekst odpowiadający obiektowi, do którego się odnoszą.

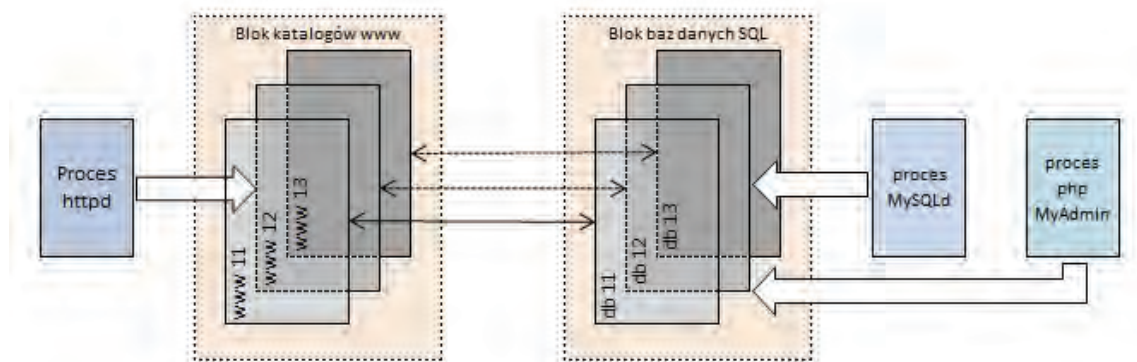
3. USYTUOWANIE PROCESU MYSQL W ARCHITEKTURZE WITRYNY WWW

Zwykle, podstawowym zasobem witryny internetowej jest jej katalog domowy o strukturze umożliwiającej internautom nawigowanie po udostępnionych zasobach informacyjnych witryny (rys. 1).

Rys. 1. Podstawowa konfiguracja struktury witryny internetowej

W wielu wypadkach rozwiązanie to jest wystarczające do realizacji porządku określonych informacji. Jednakże udostępnianie większej ilości informacji i właściwe zarządzanie wymaga zastosowania baz danych. W tym celu, w systemie OS Linux można zastosować MySQL. Rys. 2 przedstawia strukturę takiego rozwiązania.

Rys. 2. Konfiguracja struktury witryny internetowej MySQL

Ogólnie, każdemu katalogowi domowemu www jest wtedy przypisana baza danych MySQL. Jej uruchomienie wymaga funkcjonowania procesu *mysqld*. Poniżej omówiono istotę funkcjonowania takiego rozwiązania w aspekcie przygotowania do tworzenia kolejnych instancji MySQL.

3.1. Pliki konfiguracyjne i nadzorujące proces MySQL

Proces MySQL [3, 4] wymaga nadzoru i kontroli, które są określone przez port oraz parametry zawarte w poniższych plikach (wartości domyślne), przy czym wprowadzono oznaczenia uwzględniające planowane do implementacji cztery instancje.

- port domyślny *3306*
- plik konfiguracyjny */etc/mysql[1-4]/my.cnf*
- katalog z danymi */var/lib/mysql[1-4]*
- gniazdo (socket) */var/lib/mysql[1-4]/mysql.sock*
- katalog z logiem */var/log/mysql[1-4]*
- pid (process id) */var/run/mysqld/mysqld[1-4].pid*

Każda z kolejno definiowanych instancji procesu MySQL powinna mieć powyżej określone cechy.

3.2. Atrybuty SELinux portów i plików obsługujących MySQL

Jak wyżej wspomniano, SELinux definiuje tzw. kontekst bezpieczeństwa, który ustanawia wzajemne relacje pomiędzy procesami i zasobami systemu. Właściwe działanie kolejnych instancji MySQL wymagać będzie określenia atrybutów bezpieczeństwa odpowiednio dla zasobów i procesów przypisanych tym instancjom. Zgodnie z wzorcami predefiniowanymi w systemie SELinux, atrybuty te powinny być przypisywane jak następuje:

<i>port 33307, 33308, 33309, 33310</i>	<i>typ SELinux: http_port_t, protokół: tcp</i>
<i>/etc/mysql[1-4]/my.cnf</i>	<i>unconfined_u:object_r:etc_t:s0</i>
<i>/var/lib/mysql[1-4]/</i>	<i>system_u:object_r:mysqld_db_t:s0</i>
<i>/var/lib/mysql[1-4]/mysql.sock</i>	<i>system_u:object_r:mysqld_var_run_t:s0</i>
<i>/var/log/mysqld[1-4]/</i>	<i>system_u:object_r:mysqld_db_t:s0</i>
<i>/var/run/mysqld/mysqld[1-4].pid</i>	<i>system_u:object_r:mysqld_var_run_t:s0</i>

Każda z kolejno definiowanych instancji procesu MySQL powinna mieć – przypisane portom i plikom – atrybuty rozszerzone zgodnie z powyższym zapisem.

3.3. Porty MySQL w firewall

Domyślnym portem dla procesu MySQL jest port 3306. Dla zapewnienia właściwego działania procesu port ten nie musi być udostępniany w firewall. Jedynie w przypadkach bezpośredniego połączenia z lokalizacji zewnętrznej z MySQL, powinien on być w firewall udostępniany. Podobnie, powinno to być realizowane dla portów zdefiniowanych dla każdej z kolejnych instancji.

3.4. Pliki konfiguracyjne i nadzorujące proces phpMyAdmin

phpMyAdmin [5, 6] to narzędzie służące do łatwego, zdalnego zarządzania bazą danych MySQL, napisane w języku PHP. Oprogramowanie umożliwia między innymi tworzenie i/lub usuwanie baz danych, dodawanie i/lub kasowanie relacji, zarządzanie użytkownikami, oraz edycję ich struktury i zawartości. Wszystkie operacje mogą być wykonywane z poziomu przeglądarki internetowej, w graficznym środowisku, bez konieczności pracy z domyślnym interfejsem tekstowym.

Proces phpMyAdmin wymaga nadzoru i kontroli, które są określone przez port oraz parametry zawarte w poniższych plikach (wartości portów przyjęte w rozwiązaniu):

- port dostępowy do MySQL 33307, 33308, 33309, 33310
- plik konfiguracyjny `/etc/phpMyAdmin[1-4]/config.inc.php`
- katalog domowy `/var/www/html/phpMyAdmin[1-4]`

Każda z kolejno definiowanych instancji procesu MySQL powinna mieć zaimplementowane narzędzie phpMyAdmin, zgodnie z powyższym zapisem. O właściwym działaniu phpMyAdmin decyduje konfiguracja zawarta w plikach `config.inc.php`, zawierająca informacje m.in. o porcie dostępowym, hoście (w przedstawionym rozwiązaniu 127.0.0.1), oraz o gnieździe (socket) odpowiedniego procesu MySQL administrowanego za pomocą phpMyAdmin.

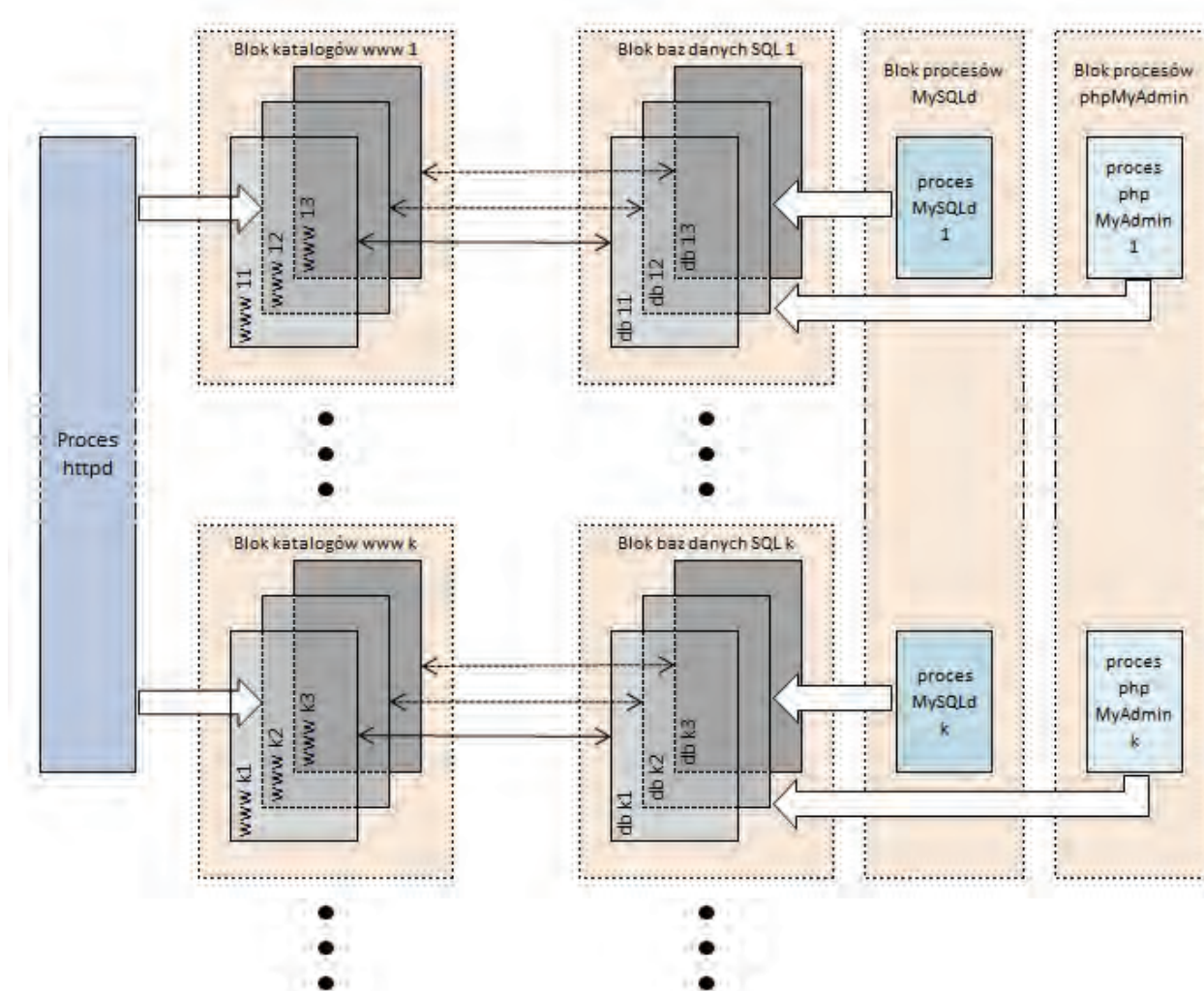
Dostęp do poszczególnych instancji MySQL poprzez phpMyAdmin jest zdefiniowany w pliku konfiguracyjnym serwera www Apache `/etc/httpd/conf/httpd.conf`. W pliku tym, dla każdej instancji został zdefiniowany wirtualny host (VirtualHost), wskazujący w właściwe zasoby przy wybranym, szyfrowanym (https) wywołaniu procesu phpMyAdmin. Poniżej przedstawiono konfigurację dla przykładowej instancji (nr 3):

```
<VirtualHost *:80>
    DocumentRoot /var/www/html/phpMyAdmin3
    ServerName mysql3.piap.pl
    Redirect /https://mysql3.piap.pl:4433
</VirtualHost>
<VirtualHost *:4433>
    DocumentRoot /var/www/html/phpMyAdmin3
    ServerName mysql3.piap.pl
    SSLEngine on
    SSLCertificateFile /etc/pki/https/server.pem
    SSLCertificateKeyFile /etc/pki/https/server.pem
</VirtualHost>
```


Z powyższego wynika, że połączenie z serwerem www po porcie http: 80 jest automatycznie przekierowywane na bezpieczne połączenie https: 4433, które jest szyfrowane z wykorzystaniem protokołu SSL (*Secure Socket Layer*). Port, na który następuje przekierowanie – w tym przypadku 4433 – musi być udostępniony w systemie ochrony firewall.

4. REALIZACJA IMPLEMENTACJI MULTI-INSTANCYJNEJ MYSQL

Omawiane w artykule zwielokrotnienie zostało przeprowadzone dla czterech instancji. Oznacza to, że przeprowadzono multiplikację procesów MySQL i narzędzi do zarządzania bazami danych phpMyAdmin oraz pogrupowano bazy danych oraz katalogi www przypisane odpowiednim instancjom. Nie ma konieczności powielania procesu httpd odpowiadającego za funkcjonowanie serwera www. Konfiguracja tak przebudowanego systemu jest przedstawiona na rys. 3

Rys. 3. Konfiguracja multi-instancyjnej struktury witryny internetowej MySQL

4.1. Multiplikacja procesu MySQL

Podczas multiplikacji procesu MySQL, dla poszczególnych instancji:

- zdefiniowano porty 33307,33308, 33309,33310 i przypisano im atrybuty rozszerzone: `semanage port -a -t http_port_t -p tcp 333[07-10]`
- założono katalogi konfiguracyjne, określono własność, skopiowano do nich odpowiednio zmodyfikowane pliki i przypisano im atrybuty rozszerzone:

```
mkdir /etc/mysql[1-4]
chown -R root:root /etc/mysql[1-4]
cp -a /etc/my.cnf /etc/mysql[1-4]/my.cnf
semanage fcontext -a -t etc_t "/etc/mysql[1-4](/.*)?"
restorecon -R -v /etc/mysql[1-4]/
```

- przeprowadzono modyfikacje plików my.cnf:

```
[mysqld]
port=333[07-10]
datadir=/var/lib/mysql[1-4]
socket=/var/lib/mysql[1-4]/mysql.sock
user=mysql
old_passwords=1
[mysqld_safe]
log-error=/var/log/mysql1/mysqld.log
pid-file=/var/run/mysqld/mysqld1.pid
[ndbd]
connect-string="nodeid=2;host=localhost:1186"
[ndb_mgm]
connect-string="host=localhost:1186"
```

- założono katalogi danych, określono wlasność, skopiowano odpowiednie pliki i przypisano im atrybuty rozszerzone:

```
mkdir /var/lib/mysql[1-4]
chown -R mysql:mysql /var/lib/mysql[1-4]/
semanage fcontext -a -t mysql_db_t "/var/lib/mysql[1-4](/.*)?"
restorecon -R -v /var/lib/mysql[1-4]/
```

- założono katalogi logów, nadano własność i przypisano im atrybuty rozszerzone:

```
mkdir /var/log/mysql[1-4]
chown -R mysql:mysql /var/log/mysql[1-4]
semanage fcontext -a -t mysqld_log_t "/var/log/mysql[1-4].log"
restorecon -R -v /var/log/mysql[1-4].log
```

Do zainicjowania i uruchomienia instancji MySQL stosuje się poniższe polecenia:

```
mysql_install_db --user=mysql --datadir=/var/lib/mysql[1-4]/
mysqld_safe --defaults-file=/etc/mysql[1-4]/my.cnf &
```

W celu auto matycznego uruchamiania zdefiniowanych instancji, po uruchomieniu systemu u OS Linux, do pliku `/etc/rc.local` wpisano poniższe polecenia:

```
mysqld_safe --defaults-file=/etc/mysql1/my.cnf &
mysqld_safe --defaults-file=/etc/mysql2/my.cnf &
mysqld_safe --defaults-file=/etc/mysql3/my.cnf &
mysqld_safe --defaults-file=/etc/mysql4/my.cnf &
```

4.2. Multiplikacja narzędzi phpMyAdmin

Podczas multiplikacji narzędzi phpMyAdmin, dla poszczególnych instancji:

- założono katalogi konfiguracyjne, określono własność, skopiowano do nich odpowiednio zmodyfikowane pliki `/etc/phpMyAdmin` i przypisano im atrybuty rozszerzone jak następuje:

```
cp -a /etc/phpMyAdmin /etc/phpMyAdmin[1-4]
chown -R root:root /etc/phpMyAdmin[1-4]
semanage fcontext -a -t etc_t "/etc/phpMyAdmin[1-4](/.*)?"
restorecon -R -v /etc/mysql[1-4]/
```

- przeprowadzono następujące modyfikacje plików `/etc/phpMyAdmin[1-4]/config.inc.php`:

```
$cfg["Servers"][$i]["host"] = '127.0.0.1';
$cfg["Servers"][$i]["port"] = '333[07-10]';
$cfg["Servers"][$i]["socket"] = '/var/lib/mysql[1-4]/mysql.sock';
[mysqld]
port=333[07-10]
```

- założono katalogi danych, określono w ich własności, skopiowano odpowiednie pliki i przypisano im atrybuty rozszerzone:

```
cp -a usr/share/phpMyAdmin /var/www/html/phpMyAdmin[1-4]
chown -R mysql:mysql /var/lib/mysql[1-4]/
semanage fcontext -a -t httpd_sys_content_t "/var/www/html/phpMyAdmin[1-4](/*.*)"
restorecon -R -v /var/www/html/phpMyAdmin[1-4]
```

5. TESTOWANIE IMPLEMENTACJI MULTI-INSTANCYJNEJ MYSQL

Testowanie przeprowadzono dla każdej z zaimplementowanych instancji. Poniżej opisano czynności przeprowadzane dla – przykładowej – instancji Nr 3. Omówione czynności zostały przeprowadzone dla każdej z czterech instancji MySQL wprowadzonych do systemu.

5.1. Uruchomienie instancji

Testowanie rozpoczyna się sprawdzeniem poprawności uruchomienia instancji. Przeprowadza się to z wykorzystaniem poniższych poleceń:

```
mysql_install_db --user=mysql --datadir=/var/lib/mysql3/
mysqld_safe --defaults-file=/etc/mysql3/my.cnf &
```

Weryfikację poprawności tego testu sprawdza się poleceniem:

```
ps -axf | grep mysql3,
```

w którego wyniku uzyskuje się informacje o zachowaniu procesu (numery procesów losowe)

```
2290 ?    S    0:00 /bin/sh /usr/bin/mysqld_safe --defaults-file=/etc/mysql3/my.cnf
2611 ?    Sl   1:36 \_ /usr/libexec/mysqld --defaults-file=/etc/mysql3/my.cnf --basedir=/usr --
      datadir=/var/lib/mysql3 --user=mysql --log-error=/var/log/mysql3/mysqld.log --
      pid-file=/var/run/mysqld/mysqld3.pid --socket=/var/lib/mysql3/mysql.sock --
      port=33309
```

Z powyższego wyniku, że instancja nr 3 została uruchomiona zgodnie z wcześniej zdefiniowanymi parametrami.

5.2. Logowanie się do bazy danych instancji MySQL

Po uruchomieniu instancji sprawdza się możliwość zalogowania się do bazy danych MySQL uruchomionej instancji. Można to przeprowadzić na dwa sposoby:

- Uruchamiając program ze wskazaniem odpowiedniego portu.
`mysql -h 127.0.0.1 -P 33309`, lub
- Uruchamiając program ze wskazaniem odpowiedniego gniazda.
`mysql -S var/lib/mysql3/mysql.sock`

O poprawności powyższego testu świadczy zalogowanie się do serwera MySQL, na wiązanie z nim komunikacji i przeprowadzanie operacji na bazie danych dostępnych w systemie.

5.3. Logowanie się do bazy danych z lokalizacji oddalonej

Następnym krokiem jest przetestowanie możliwości zalogowania się do bazy danych MySQL określonej instancji - przez przeglądarkę internetową - za pośrednictwem phpMyAdmin. W tym celu, w przeglądarce internetowej podaje się adres:

```
http://mysql2.piap.pl
```

Po wpisaniu adresu połączenie zostaje przekierowane – zgodnie z zapisem w pliku konfiguracyjnym `/etc/httpd/conf/httpd.conf` – na adres:

```
https://mysql3.piap.pl:4433
```

Po akceptacji certyfikatu podaje się login i hasło. Zalogowanie się do odpowiedniej instancji świadczy o poprawnej konfiguracji phpMyAdmin.

6. WNIOSKI

1. Zaimplementowanie kilku instancji MySQL pozwala na udostępnienie praw administracyjnych niezależnym od siebie projektantom i administratorom witryn internetowych w tym samym serwerze. Liczba możliwych do zaimplementowania instancji nie jest ograniczona.
2. Każdemu z administratorów można przypisać prawa dostępu do zestawu zarządzanych przez niego katalogów domowych witryn internetowych oraz do zestawu baz danych MySQL związanych z tymi katalogami.
3. Bezpieczne, szyfrowane, zdalne zarządzanie odpowiednim i zestawami witryn internetowych, podlegającymi w właściwym administratorom tych witryn uzyskuje się, wykorzystując niezależne – oddzielne dla każdego z zestawów witryn – procesy phpMyAdmin.

Kontekstowe określenie obiektów składowanych się na zestawy katalogów i baz danych witryn, zwiększa bezpieczeństwo poprzez zdefiniowanie wzajemnych relacji pomiędzy procesami, a zasobami, na które procesy te mogą oddziaływać.

BIBLIOGRAFIA

1. Bill Mc Carthy, SELinux, O'Reilly, 2004.
2. Red Hat Enterprise Linux Deployment Guide, Red Hat Enterprise Linux 5, Red Hat, Inc., 2006.
3. Paul DuBois, MySQL Wydanie II, MIKOM PWN, 2004
4. MySQL 5.5 Reference Manual, Oracle Corporation, 2010
5. Mastering phpMyAdmin for Effective MySQL Management, Packt Publishing, 2004
6. Łukasz Sosna, phpMyAdmin – proste zarządzanie bazą MySQL, NAKOM, 2006.